

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 12 februari 1915 kl. 1 e. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 1 ifråga om skrivelse till Kungl. Maj:t angående visst tillägg till § 40 i hälsovårdsstadgan.

I en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga *Motionen.* utskott hänvisad motion, nr 144, hava herrar Nilsson i Kristianstad och Thorsson hemställt, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådant tillägg till paragraf 40 i hälsovårdsstadgan, att i stad eller samhälle, där särskild hälsovårdsnämnd finnes, åtal för förseelser mot hälsovårdsstadgan får ske först efter angivelse från hälsovårdsnämnd».

Med avseende på motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Vid granskning av den av motionärerna gjorda framställningen, *Utskottet.* vilken går ut på förändring av hälsovårdsstadgan i visst av motionärerna angivet syfte, får utskottet till en början erinra, att nu gällande hälsovårdsstadga av den 25 september 1874 för närvarande är föremål för granskning och revision av en av Kungl. Maj:t den 11 september 1909 för ändamålet tillsatt kommitté. Enligt vad utskottet inhämtat är betänkande med förslag till reviderad hälsovårdsstadga av nämnda kommitté med säkerhet att förvänta under instundande mars månad. Redan på denna grund finner utskottet starka skäl för närvarande tala emot ett bifall till det i förevarande motion framställda yrkandet.

Men även frånsatt ovan anmärkta förhållande anser sig utskottet av andra, rent principiella grunder icke kunna förorda motionärernas *Bihang till riksdagens protokoll 1915. 13 saml. 2 avd. 1 häft. (Nr 1).*

hemställan. Denna åsyftar, såsom även av motiveringen framgår, en sådan ändring av § 40 mom. 2 hälsovårdsstadgan, att åtal för förseelser mot nämnda stadga, i stad eller samhälle, där särskild hälsovårdsnämnd finnes, endast finge ske efter angivelse av hälsovårdsnämnden, varigenom den allmänna åklagaren i sådant hänseende tillkommande åtalsrätten skulle upphöra. Införandet av en dylik bestämmelse skulle emellertid innebära en i och för sig betänkelig rubbning av en i svenskt rättegångsförfarande allmänt fastslagen princip, enligt vilken det tillkommer allmänne åklagaren att själmant beivra alla brott och förseelser förutom sådana, som, på grund av rättskränkningens mera enskilda natur, få åtalas allenast av målsägande eller av allmän åklagare efter angivelse av målsägande. Ett avvikande från nämnda princip synes utskottet i förevarande fall vara så mycket mindre motiverat, som hälsovårdsstadgan innehåller en mångfald bestämmelser rörande allmän ordning, vilkas vederbörliga efterlevnad det enligt sakens natur tillhör allmänna åklagaren att övervaka. Därtill kommer, att inga garantier finnas för att, i den händelse åtal gjordes beroende uteslutande på anmälan av hälsovårdsnämnden, denna på ett för det allmänna tillfredsställande sätt förmådde fullgöra sitt åliggande. Fall kunde inträffa, då, på grund av försummelse från hälsovårdsnämndens sida — vare sig av förbiseende eller annan anledning — förseelser mot hälsovårdsstadgan och däribland rena ordningsbrott undginge att lagligen beivras.

En detaljgranskning av den av motionärerna presterade motiveringen, där för övrigt inga som helst konkreta skäl eller exempel till stöd för deras hemställan påvisas, synes därjämte utskottet tydligt nog giva vid handen, att de i huvudsak utgå från en misstolkning av den bestämmelse (§ 40 mom. 2 hälsovårdsstadgan), i vilken de påyrka ändring.

Motiven för motionen angivas vara *dels* att skapa likformighet beträffande åtal i hälsovårdsmål emellan samhällen, där åklagaren tillika är poliskommissarie, och samhällen, där åklagaremakten icke är förenad med sådan befattning, *dels ock* att klarare fastslå hälsovårdsnämnds rätt att pröva *alla* hälsovårdsmål och således även av ordningspolisen uppdagade.

Härvid hava motionärerna utgått från den uppfattningen, att andemeningen i hälsovårdsstadgan såväl i dess helhet som särskilt i vissa uppgivna delar skulle vara, att hälsovårdsnämnd alltid bör hava i sin makt att avgöra, huruvida åtal i hälsovårdsmål får anställas eller icke.

Denna uppfattning är oriktig och grundar sig uppenbarligen på en misstolkning av hälsovårdsstadgan.

De bestämmelser, varå motionärerna synas hava stött sin uppfatt-

ning, torde vara de, som inrymmas i 4 § av hälsovårdsstadgan och som bland annat föreskriva, att hälsovårdsnämnden skall utöva hälsopolisen eller tillsynen över ordningen inom staden vad hälsovården angår. Men den omständigheten att nämnden har att utöva hälsopolisen ger den icke befogenhet att bestämma över åklagarens åtgöranden i hälsovårdsfrågor. Nämnden har härigenom allenast blivit jämställd med allmänna polisen, som ju icke äger något att bestämma ifråga om åklagaremaktens utövande. Stadgandet i samma § om skyldighet för allmänna polisen att för rättelses vinnande hos hälsovårdsnämnd anmäla vad den finner vara att erinra rörande det, som ligger inom hälsopolisens område, har av motionärerna tolkats så, som om berörda anmälningsskyldighet skulle omfatta av den allmänna polisen upptäckta *förseelser* mot hälsovårdsstadgan, medan i själva verket stadgandet rätteligen bör tolkas så, att anmälningsskyldigheten avser allenast fall, då hälsovårdsnämnden har att enligt hälsovårdsstadgan vidtaga vissa åtgärder såsom att meddela förelägganden, stadga förbud m. m. Det inverkar således icke på utsikterna till åtal, huruvida åklagaren tillika är poliskommissarie eller icke.

En följd av de nu angivna misstolkningarna har givetvis blivit, att motionärerna också fått en felaktig uppfattning av innebörden av det lagrum, vari ändring påyrkats eller 40 § 2 mom. hälsovårdsstadgan. De hava nämligen kommit till det resultat, att den hälsovårdsnämnd tillerkända rätten att i särskilt fall förordna åklagare skulle vara tillkommen i syfte att bereda allmänheten säkerhet mot »obefogade ingrepp i deras näringsfång och yrkesutövning av på området mindre erfarna myndigheter». Sådant är ingalunda syftet med detta lagrum, utan synes det förnämligast avse att bereda hälsovårdsnämnd tillfälle att få vissa åtal utförda av personer med särskild sakkunskap angående de förhållanden, varom åtalet rör sig. Stadgandet avser nog också fall, då allmän åklagare av andra tjänstegöromål kan vara förhindrad ingripa i behörig tid eller då han i följd av sakens tvistiga beskaffenhet icke finner skäl till åtal. Vid en närmare granskning av hälsovårdsstadgan måste man finna, att genom densamma såsom en röd tråd går en strävan att på lagstiftningsväg vinna största möjliga effektivitet ifråga om uppehållande av sundhet och snygghet i städer och därmed likställda samhällen, ett syfte som ju är av den allra största sociala betydelse. Att under sådana förhållanden tolka 40 § 2 mom. hälsovårdsstadgan såsom skydd mot åtal måste förefalla orimligt. Tvärt om måste stadgandet betraktas som en skärpning av de maktmedel, som eljest stå till buds för uppehållande av ordning och trygghet inom samhällena.

I motionen ha antytts fall, då åtal förekommit utan att hälsovårdsnämnd förut blivit hörd över åtalet. Då emellertid samtidigt upplysts, att åklagaren vunnit domstolarnas bifall till sin talan, kunna uppenbarligen dylika fall icke läggas till grund för bifall till motionen, utan snarare för ett avstyrkande av densamma.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må till någon kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 februari 1915.

På utskottets vägnar:

WALTER KANT.

Vid förevarande ärendes slutbehandling hava varit närvarande: herrar *Kant*, *O. Nilsson* i Örebro, *Svensson* i Skönsberg, *Johanson* i Gäre, *Hellberg* i Ljungskile, *Nilsson* i Antnäs, *Persson* i Västervik, *Lindström*, *Sundberg* och *Mossberg*.
